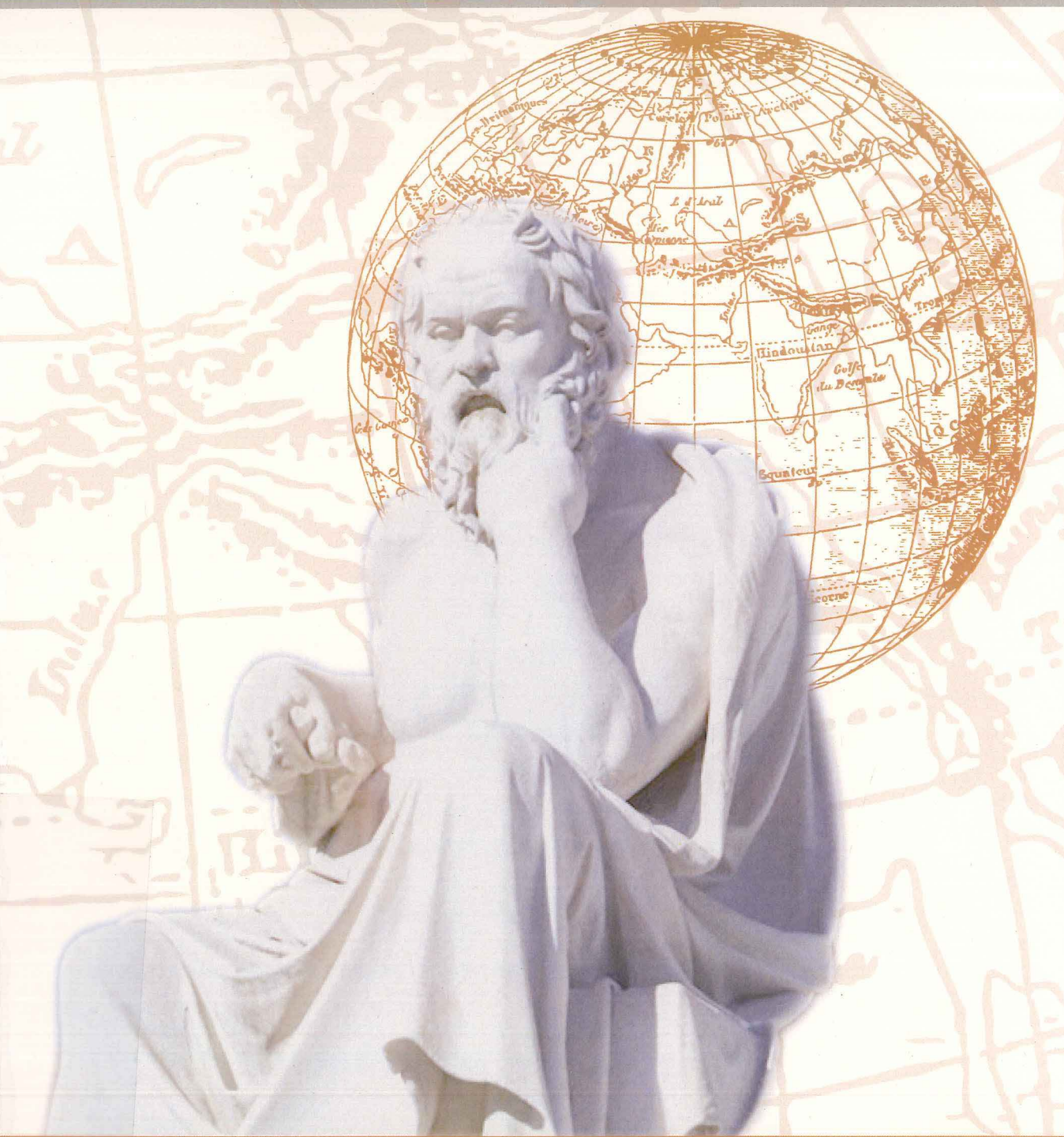

ปัญหาและทฤษฎีจักรยศาสตร์

ประเวศ อินทองปาน

ปัญหาและทฤษฎีจริยศาสตร์

(Problems and Theories of Ethics)

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน
ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทุนสนับสนุนในโครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

ประจำปีงบประมาณ 2562

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
อักษรย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก.....	ช
อักษรย่อชื่อพระคริสต์ธรรมคัมภีร์.....	ญ
บทที่ 1 บทนำจริยศาสตร์	
1.1 ความหมายของจริยศาสตร์.....	1
1.2 จริยศาสตร์เป็นสาขาของปรัชญา.....	3
1.3 จริยศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ.....	4
1.4 ปัญหาสำคัญของจริยศาสตร์.....	16
1.5 ทฤษฎีจริยศาสตร์.....	23
1.6 วิธีการศึกษาของจริยศาสตร์.....	32
1.7 การประยุกต์ใช้จริยศาสตร์.....	35
1.8 ประโยชน์ของจริยศาสตร์.....	36
บทที่ 2 จริยศาสตร์คุณธรรม	
2.1 ความหมายและแนวคิดพื้นฐาน.....	39
2.2 โสกราตีส.....	42
2.2.1 การไต่สวนและเสียชีวิต.....	43
2.2.2 แนวคิดที่สำคัญทางจริยศาสตร์	46
2.2.3 วิเคราะห์จริยศาสตร์ของโสกราตีส.....	51
2.3. เพลโต.....	52
2.3.1 ทฤษฎีจริยศาสตร์ของเพลโต.....	53
2.3.2 อุปมาอุปมัยเรื่องถ้ำ.....	55
2.3.3 เส้นแบ่งพรหมแดน.....	57
2.3.4 หลักการว่าด้วยทฤษฎีแบบ.....	59
2.3.5 หลักจริยศาสตร์ของเพลโต.....	60
2.4 อาริสโตเติล	70
2.4.1 เป้าหมายสูงสุดของชีวิตมนุษย์.....	72

2.4.2	คุณธรรมทางศีลธรรม	74
2.4.3	หลักจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของอริสโตเติล.....	75
2.4.4	เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมการกระทำโดยเจตนาและการกระทำโดยไม่เจตนา.....	79
2.4.5	หลักมัชฌิม	80
2.4.6	ข้อวิจารณ์.....	82
2.5	สรุป	85
บทที่ 3 จริยศาสตร์เชิงหน้าที่นิยม		
3.1	อิมมานูเอล คานต์	87
3.2	ความหมายของจริยศาสตร์เชิงหน้าที่.....	89
3.3	หลักจริยศาสตร์หรือหน้าที่นิยมของคานต์.....	93
3.4	ปัญหาทางจริยศาสตร์ของคานต์.....	106
3.5	ข้อวิจารณ์.....	113
3.6	สรุป.....	117
บทที่ 4 ประโยชน์นิยม		
4.1	บทนำ.....	119
4.2	แนวคิดของประโยชน์นิยม.....	120
4.3	ประเภทของประโยชน์นิยม.....	122
4.4	เจเรมี เบนธัม.....	128
4.4.1	แนวคิดสำคัญของเจเรมี เบนธัม	129
4.4.2	สรุปประโยชน์นิยมของเจเรมี เบนธัม.....	135
4.5	จอห์น สจ๊วต มิลล์.....	136
4.5.1	แนวคิดประโยชน์นิยมของจอห์น สจ๊วต มิลล์.....	137
4.5.2	ลักษณะการใช้เหตุผลของจอห์น สจ๊วต มิลล์และความบกพร่องของเหตุผล.....	152
4.5.3	สรุปประโยชน์นิยมของจอห์น สจ๊วต มิลล์.....	153
4.6	ความแตกต่างระหว่างทฤษฎีของเจเรมี เบนธัมกับจอห์น สจ๊วต มิลล์.....	155
4.7	ข้อวิจารณ์	159
4.8	สรุป.....	160

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 อัตนนิยม	
5.1 ความหมายอัตนนิยม.....	161
5.2 เอปิคิวรัส.....	163
5.3 โทมัส ฮอบส์.....	166
5.3.1 ผลงานที่สำคัญ.....	166
5.3.2 ทศนะจริยศาสตร์แบบอัตนนิยม.....	166
5.3.3 ทศนะของโทมัส ฮอบส์เกี่ยวกับเรื่องจิต.....	172
5.3.4 กฎหมายของรัฐและการบัญญัติศีลธรรมของศาสนาถือว่าการเห็นแก่ตัวใหม่.....	173
5.4 เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมของอัตนนิยม: ขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคน.....	174
5.5 ทศนะโต้แย้งต่อโทมัส ฮอบส์.....	175
5.6 ข้อวิจารณ์.....	176
5.7 สรุป.....	177
บทที่ 6 สัมพัทธนิยม	
6.1 ความหมายของสัมพัทธนิยม	179
6.2 ประเภทของพวกสัมพัทธนิยม.....	180
6.3 นักคิดโซพิสต์.....	181
6.4 ดี ชั่ว ขึ้นอยู่กับการทำตามจารีตประเพณีศีลธรรม.....	186
6.5 สัมพัทธนิยมทางสังคม	190
6.6 สัมพัทธนิยมทางสังคมวิทยาและจริยศาสตร์.....	192
6.7 เกณฑ์ตัดสินดีชั่วในทศนะของพวกสัมพัทธนิยม.....	194
6.8 ข้อวิจารณ์.....	197
6.9 สรุป.....	199
บทที่ 7 อรรถิภาวนิยม	
7.1 ความหมายอรรถิภาวนิยม.....	201
7.2 ปรัชญาของกิเออร์การ์ด.....	202
7.3 ปรัชญาของมาร์ติน ไฮเด็กเกอร์.....	203
7.4 ปรัชญาของซีอง ปอล ชาร์ตร์.....	204
7.4.1 เจตจำนงเสรี.....	206

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
7.4.2 ขอบเขตของเจตจำนงเสรี.....	208
7.4.3 เจตจำนงเสรีกับการกระทำ.....	210
7.4.4 เจตจำนงเสรีกับความรับผิดชอบ.....	213
7.4.5 อีสรภาวะของเจตจำนงเสรี.....	217
7.4.6 เสรีภาพและเหตุวิสัย.....	219
7.4.7 เป้าหมายของเจตจำนงเสรี.....	220
7.5 ข้อวิจารณ์.....	224
7.6 สรุป.....	226
บทที่ 8 จริยศาสตร์ฮินดู	
8.1 ความเป็นมาของปรัชญาฮินดูก่อนพุทธกาล.....	227
8.2 จริยศาสตร์ในปรัชญาพระเวท.....	229
8.3 จริยศาสตร์ในอุปนิษัท.....	234
8.4 ประวัติคัมภีร์ภควัทคีตา.....	239
8.5 จริยศาสตร์แห่งภควัทคีตา.....	243
8.6 จริยศาสตร์ปรัชญาฮินดูยุคระบบทั้ง 6.....	252
8.6.1 จริยศาสตร์ในปรัชญานายายะ.....	253
8.6.2 จริยศาสตร์ในปรัชญาไวเศชิกะ.....	255
8.6.3 จริยศาสตร์ในปรัชญาasanghye.....	257
8.6.4 จริยศาสตร์ในปรัชญาโยคะ.....	258
8.6.5 จริยศาสตร์ในปรัชญามีมangsa.....	262
8.6.6 จริยศาสตร์ในปรัชญาเวทานตะ.....	266
8.6 สรุป.....	274
บทที่ 9 จริยศาสตร์ในปรัชญาจาร์วาก	
9.1 สารสำคัญของปรัชญาจาร์วาก.....	275
9.2 จริยศาสตร์ในปรัชญาจาร์วาก.....	276
9.3 ทรรศนะวิจารณ์จริยศาสตร์จาร์วาก.....	278
9.4 อิทธิพลแนวคิดปรัชญาจาร์วาก.....	281
9.5 สรุป.....	282

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 10 จริยศาสตร์ในปรัชญาเซน	
10.1 หลักจริยศาสตร์เซนทั่วไป.....	283
10.2 ขอบเขตจริยศาสตร์เซน.....	285
10.3 ระดับจริยศาสตร์ในปรัชญาเซน.....	286
10.4 มหาพรต หลักปฏิบัติของนักรบวชเซน.....	290
10.5 หลักกรรม.....	292
10.6 ความดีสูงสุดในจริยศาสตร์เซน.....	297
10.7 เกณฑ์ตัดสินความดี-ความชั่วในจริยศาสตร์เซน.....	302
10.8 วิธีเข้าถึงอุดมคติทางจริยศาสตร์ในปรัชญาเซน.....	303
10.9 หลักอหิงสา.....	306
10.10 หลักสังสารวัฏ.....	307
10.11 โมกษะ.....	308
10.12 คติความเชื่อ.....	309
11.13 สรูป.....	312
บทที่ 11 พุทธจริยศาสตร์	
11.1 ลักษณะพุทธจริยศาสตร์.....	313
11.2 ขอบเขตพุทธจริยศาสตร์.....	314
11.3 หลักการพุทธจริยศาสตร์.....	317
11.4 ความหมายความดีและความชั่ว.....	317
11.5 ธรรมชาติความดี – ความชั่ว.....	319
11.6 ลักษณะความดี – ความชั่ว.....	320
11.7 แนวคิดเกี่ยวกับความดี-ความชั่วในพระพุทธศาสนา.....	321
11.8 เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมในพุทธปรัชญา.....	323
11.9 ความคิดพื้นฐานเรื่องเกณฑ์ตัดสินความดี.....	324
11.10 เจตนาเป็นเกณฑ์ตัดสินกรรมดีและชั่ว.....	339
11.11 เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมของพุทธปรัชญาฝ่ายมหายาน.....	343
11.12 ประเภทพุทธจริยศาสตร์.....	345
11.13 ความสุขตามนัยแห่งพุทธจริยศาสตร์.....	362

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
11.14 สรุป.....	372
บทที่ 12 เภมฑ์ตัดสินจริยธรรมกับปัญหาการฆ่าตัวตาย	
12.1 ความหมายของการฆ่าตัวตาย.....	374
12.2 หลักการของการฆ่าตัวตาย.....	375
12.3 ประเภทของการฆ่าตัวตาย.....	376
12.4 สาเหตุของการฆ่าตัวตาย.....	378
12.5 เภมฑ์ตัดสินทางจริยศาสตร์กับปัญหาการฆ่าตัวตาย.....	379
12.5.1 ประโยชน์นิยมกับปัญหาการฆ่าตัวตาย.....	380
12.5.2 หน้าที่นิยมกับปัญหาการฆ่าตัวตาย.....	381
12.5.3 มโนธรรมสัมบูรณ์กับปัญหาการฆ่าตัวตาย.....	385
12.5.4 อุดมภาว์นิยมกับปัญหาการฆ่าตัวตาย.....	386
12.6 ทัศนคติต่อการฆ่าตัวตาย.....	387
12.6.1 อุดมภาว์นิยมกับความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อเทพและพระเจ้า.....	387
12.6.2 นักปรัชญากรีกโบราณต่อการฆ่าตัวตาย.....	388
12.6.3 นักเทววิทยาคริสต์ต่อการฆ่าตัวตาย.....	390
12.7 แนวความคิดที่สนับสนุนการฆ่าตัวตาย.....	391
12.8 พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการฆ่าตัวตาย.....	393
12.9 สรุปและข้อวิจารณ์.....	395
บทที่ 13 จริยศาสตร์กับปัญหาสิทธิของสัตว์	
13.1 กลุ่มที่เน้นพื้นฐานทางสิทธิ.....	397
13.2 ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของสัตว์.....	400
13.3 วิธีการแก้ปัญหาของการทารุณสัตว์ที่นอกเหนือจากสัตว์ป่า.....	403
13.4 จริยศาสตร์ที่ให้ความสำคัญเหตุผลหรือจริยศาสตร์คุณธรรมกับท่าทีต่อสัตว์.....	405
13.5 จริยศาสตร์ประโยชน์นิยมกับสัตว์.....	407
13.6 จริยศาสตร์หน้าที่นิยมของคานต์เกี่ยวกับสัตว์.....	407
13.7 จริยศาสตร์ฮินดูกับท่าทีต่อสัตว์.....	408
13.8 จริยศาสตร์ศาสนาเซนกับสัตว์.....	414
13.9 พุทธจริยศาสตร์กับสัตว์.....	415

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
13.10 สรุปและอภิปราย.....	431
บทที่ 14 เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
14.1 ความสำคัญเกณฑ์ตัดสินจริยธรรม.....	435
14.2 จริยศาสตร์คุณธรรม.....	438
14.3 จริยศาสตร์ประโยชน์นิยม.....	443
14.4 จริยศาสตร์เชิงหน้าที่ของคานต์.....	444
14.5 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	446
14.6 เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมของจริยศาสตร์คุณธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	449
14.7 เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมของประโยชน์นิยมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	451
14.8 เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมของคานต์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	453
14.9 สรุปและอภิปราย.....	454
เอกสารอ้างอิง.....	457
ดัชนี.....	471